

Spotkania z Polonią amerykańską z okolic Pobiedzisk: Chappell Hill, Teksas

Katarzyna Klessa

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
Wydział Neofilologii
Instytut Lingwistyki Stosowanej
Zakład Komunikacji Multimodalnej

Przedstawione materiały zebrano dzięki wsparciu projektu:

Minority Languages, Major Opportunities. Collaborative Research, Community Engagement and Innovative Educational Tools.

MSCA RISE HORYZONT 2020, ID: 778384

Przedstawione materiały zebrano dzięki wsparciu projektu:

Minority Languages, Major Opportunities. Collaborative Research, Community Engagement and Innovative Educational Tools.

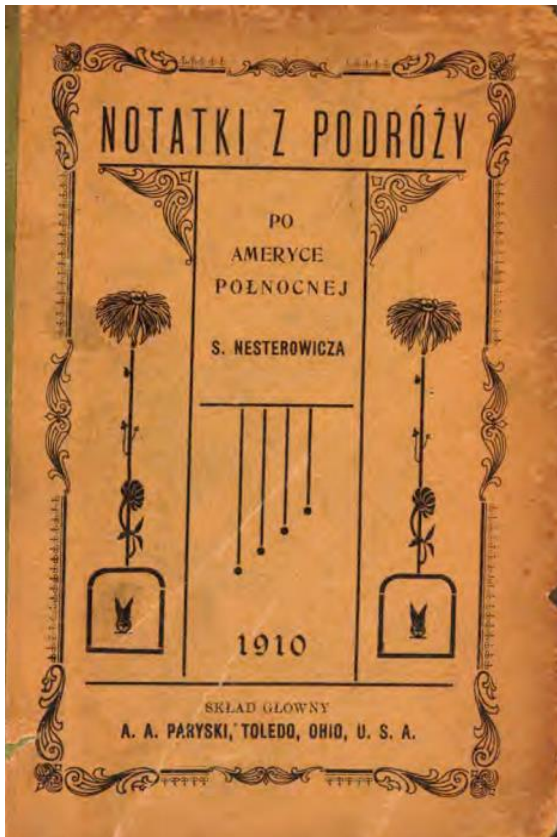
Prof. dr Jim Mazurkiewicz

- Prof. Jim Mazurkiewicz jest liderem polskiej społeczności w Chappell Hill, a zarazem jednym z liderów całej teksańskiej Polonii. Jest osobą o niezwyklej energii i zaangażowaniu
- Muzyk, inicjator wydarzeń kulturalnych, spotkań wielu polskich Tekszańczyków, profesor Texas A&M University w College Station.
- Przewodniczący Polsko-Amerykańskiej Rady Teksasu (Polish American Council of Texas: PACT)

POLISH AMERICAN
COUNCIL OF
TEXAS

Polonia w Teksasie - początki

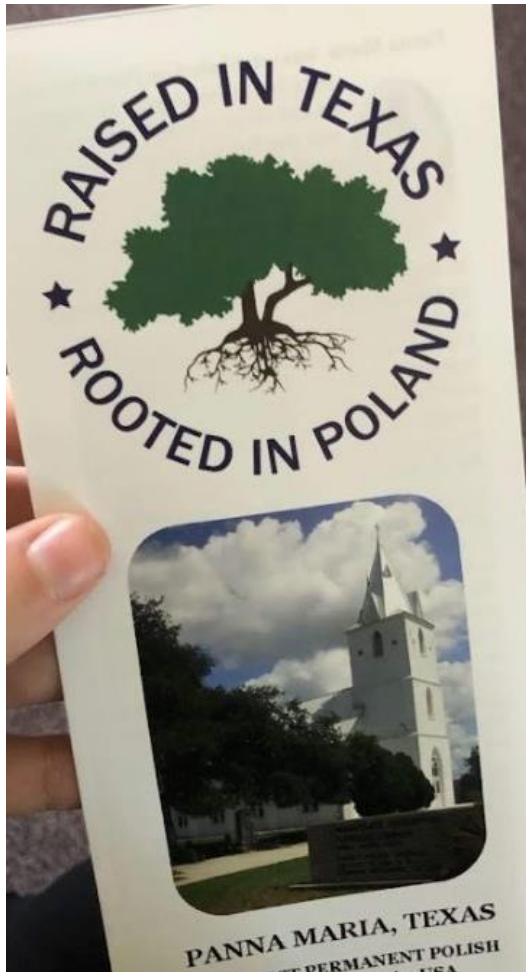

- **Za chlebem/wolnością**
 - **1818** r. - przybywają do Teksasu pierwsi Polacy (którzy wraz z grupą Francuzów przyjechali wcześniej do Nowego Orleanu w Luizjanie)
 - **1854** r. - duża grupa Polaków z okolic Śląska zakłada osadę Panna Maria w Teksasie, na południe od San Antonio
 - **1866** r. - duża grupa Polaków z **Wielkopolski / Kujaw** osiedlają się w Dolinie Brazos w centralnym Teksasie
- **Solidarność**
- **Migracja zarobkowa**

Historia polskiej emigracji do Teksasu: <https://pactx.org/pol-tex-history/>

Polish Heritage Center Panna Maria

Strona Centrum Dziedzictwa Polskiego: <https://www.pannamariatexas.com/>

Film o centrum: https://www.youtube.com/watch?v=5VPSW4zq_BM

Najstarsza polska parafia w USA - 1854

Panna Maria & Chappell Hill

Chappell Hill

St.
Stanislaus
Catholic
Church,
Chappell Hill,
Texas

- Większość Polaków dotarła do Doliny Brazos z Wielkopolski i Kujaw, m.in. z okolic Poznania, Pobiedzisk, Węglewa, Sławna, Dąbrówki Kościelnej, Kłecka, Imielna, Dziekanowic, Dębnicy, Kiszkowa, Łubowa i Waliszewa, a także z okolic Bydgoszczy, Kcyni czy Szubina, jak również Jacewa koło Inowrocławia i wsi na północ od Torunia;
- pierwszym udokumentowanym polskim dzieckiem ur. w Chappell Hill był Marcin Piwonka (1 maja 1854 r.).

Cmentarz w Chappell Hill

COLINGUA.eu – platforma internetowa

CoLing projekt ▾

Dobre praktyki ▾

Materiały dla nauczycieli

Powiązane projekty

Im się udało

Kontakt

Polski

Dobre praktyki

Porady, materiały, wskazówki

Więcej

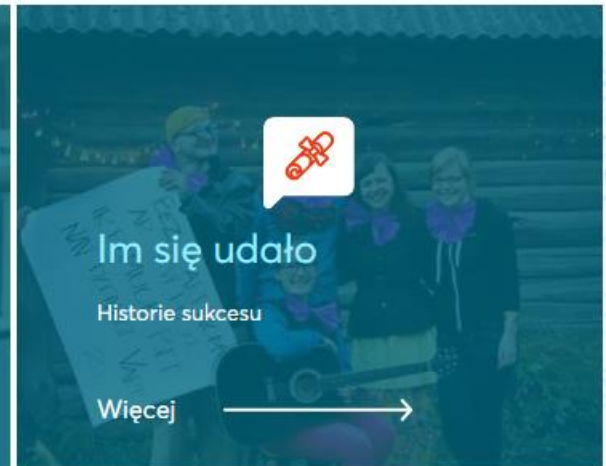

Materiały dla nauczycieli

Materiały dydaktyczne dla języków:
Latgališu, Nahuatl, Greko, Frysk,
Classical Maya

Więcej

Im się udało

Historie sukcesu

Więcej

Projekt COLING

O projekcie, zespole projektowym,
partnerach, miejscach i społecznościach

Więcej

Amerykańska Polonia z Wielkopolski – Chappell Hill, Teksas

Zgodnie z informacją od dr. Jima Mazurkiewicza, potomka polskich osadników w Teksasie, profesora Texas A&M University w College Station, aktywisty i rewitalizatora języka polskiego wśród Polonii amerykańskiej, pierw
więks
grupę
pierw
niemi
Ande
całyci
przyb
Dziek
takich
Inowr

**Kapela "Po
staremu"**

Polska muzyka w Teksasie

Omawiane dzisiaj materiały z Chappell Hill są udostępnione m.in. na platformie colingua.eu

Im się udało

Polish music marks its lively pre
Polish songs, predominantly fro
performance given by Dr. Ji
Chappell Hill, Washington C

Dożynki w Chappel Hill (2022)

<https://www.youtube.com/watch?v=H4PONsDL4IE&t=266s>

Kolęda polska w Chappel Hill (2019)

<https://www.youtube.com/watch?v=XJmti5Fy7q0&feature=youtu.be>

- Co roku, od ponad 15 lat w okresie Świąt Bożego Narodzenia w rejonie Chappel Hill ma miejsce polskie kolędowanie
- Jego pomysłodawcami są Jim Mazurkiewicz i Brian Marshall
- W pierwszej edycji brało udział 8 osób, w 2019 r. – ponad dwustu uczestników z różnych miejsc w Teksasie oraz goście z Polski

Rozmowa: Rodzina Mazurkiewiczów i przyjaciele

W 2019 r. zespół projektu CoLing UAM wykorzystał możliwość zarejestrowania wypowiedzi tych nielicznych mieszkańców Chappell Hill, którzy nadal potrafili posługiwać się unikatową odmianą gwary wielkopolskiej, przekazywanej w Teksasie z pokolenia na pokolenie przez ok. 140 lat. Niestety obecnie (2025) nikt z czwórki naszych rozmówców już nie żyje.

Zarejestrowane przez nas wywiady są dostępne na portalu COLINGUA:

<http://colingua.eu/en/polonia-chappell-hill/>

- Publikacja: **Ciesielska, D., Klessa, K., Karpiński, M.** (w druku), *Conversations of Polish Texans from the Chappell Hill area: first insights into a unique dialect*
- Praca mgr na UAM pod opieką prof. K. Klessy: **Ciesielska, D.** (2024). *The echoes from Greater Poland in conversations of Polish Texans from Chappell Hill area.*

Rozmowa: Rodzina Mazurkiewiczów i przyjaciele

pyrki / pyry

girki

kiszka

kio(ł)basa

łorzechy

zimia

łojciec

Rozmowa: Rodzina Mazurkiewiczów i przyjaciele

pyrki / pyry

girki

kiszka

kio(ł)basa

łorzechy

zimia

łojciec

ziemniaki

nóżki

kiszka / kaszanka

kiełbasa

orzechy

ziemia

ojciec

Rozmowa: Rodzina Mazurkiewiczów i przyjaciele

futrować (konie)

godać

zjedlim

zrobilim

my byli małe

śmioli

pamiętom

śpiwać

Rozmowa: Rodzina Mazurkiewiczów i przyjaciele

futrować (konie)

karmić (konie)

godać

mówić

zjedlim

zjedliśmy

zrobilim

zrobiliśmy

my byli małe

byliśmy mali/małe

śmioli

śmiali

pamiętom

pamiętam

śpiwać

śpiewać

Rozmowa: Rodzina Mazurkiewiczów i przyjaciele

do czapli
kar(a)
dziar
fid (feed)
łojna

...musiał dosyć mieć fidu dla tych koni...

...kiedy kupiliście waszą pierwszą karę...

...pakowali w dziary...

Rozmowa: Rodzina Mazurkiewiczów i przyjaciele

do czapli

kar(a)

dziar

fid (feed)

łojna

do kaplicy

samochód

słoik

pokarm (dla koni)

wojna

...musiał dosyć mieć fidu dla tych koni...

...kiedy kupiliście waszą pierwszą karę...

...pakowali w dziary...

Kapela "Po staremu":

Brian Marshall, Jim Mazurkiewicz & James Mazurkiewicz

Zespół gra głównie wielkopolską muzykę tradycyjną, lecz w repertuarze ma również utwory z innych regionów. Muzycy czerpią inspiracje oraz materiały z różnych źródeł, w tym z przekazów międzypokoleniowych, jak i prac Oskara Kolberga. Zespół stanowi nie tylko element lokalnego życia kulturalnego – jest znany również w Polsce, m.in. jako uczestnik festiwali muzyki tradycyjnej. Na portalu COLINGUA umieściliśmy nagrania piętnastu piosenek z ich repertuaru:

http://colingua.eu/en/success_stories/texan-polonia/

<https://www.youtube.com/watch?v=iuWXH-qVF0o>

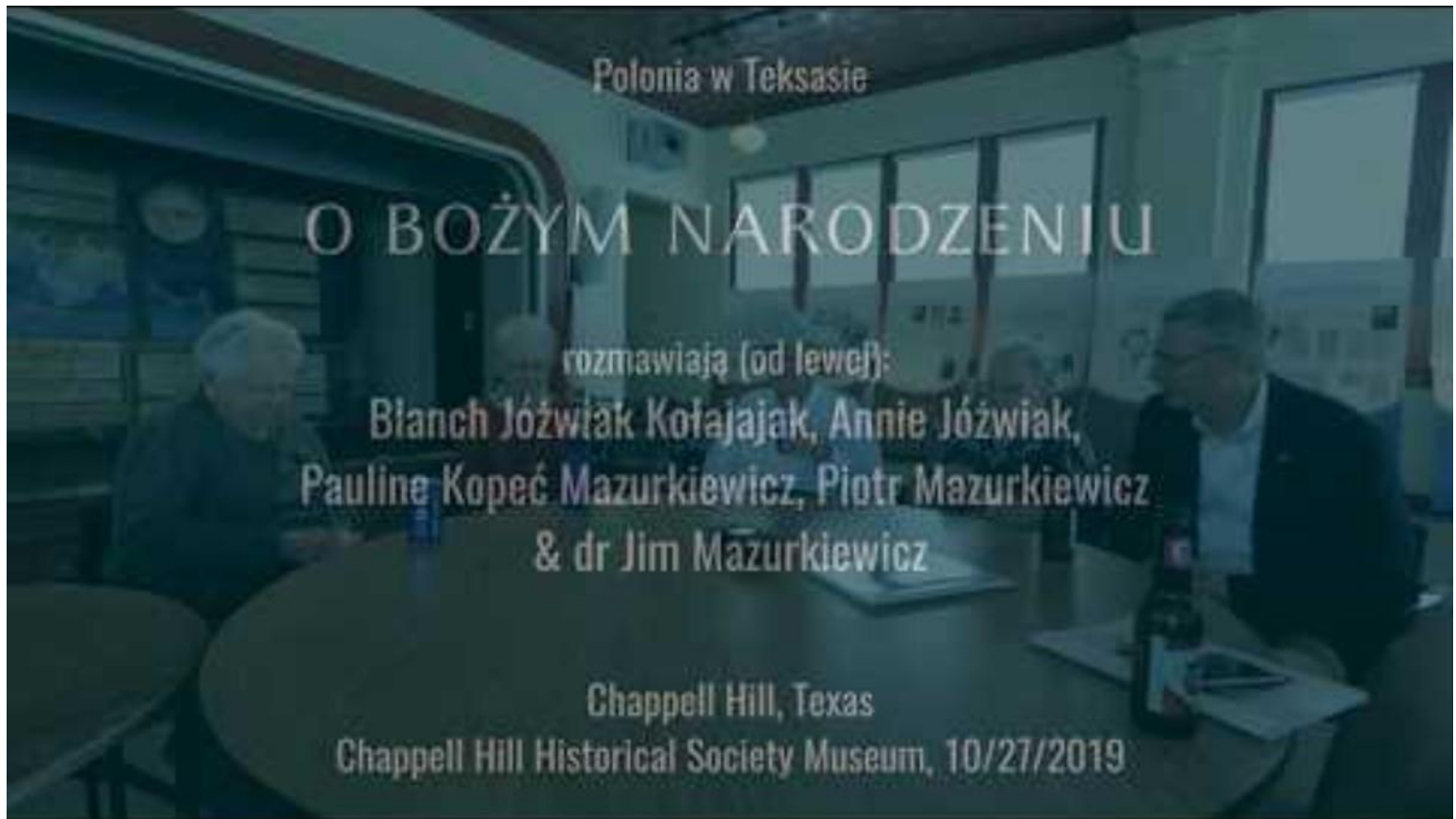
Kapela "Po staremu":

Brian Marshall, Jim Mazurkiewicz & James Mazurkiewicz

Rozmowa: Rodzina Mazurkiewiczów i przyjaciele

<https://www.youtube.com/watch?v=h0bzFZ8iVeQ>

Dziękuję za uwagę

klessa@amu.edu.pl